

VÄRLDS- EKONOMI

Temaansvarig: Disa Håstad
Tel: 08-738 12 60 Fax: 08-738 19 11 E-post: disa.hastad@dn.se

SAS förnekar rykten om planer på ägande i Icelandair

SAS har inga avsikter att gå in som delägare i det isländska flygbolaget Icelandair, ett påstående som funnits i nyhetsbrevet Travel People.

–Det är inget tal över huvud taget om att vi ska gå in som ägare i Icelandair. Det är en helt felaktig uppgift, säger Bertil Ternert, informationschef på SAS.

Nyhetsbrevets påstående att de två flygbolagen ska fortsätta att samarbeta är dock riktig, enligt Bertil Ternert.

–Vi har samarbeten med de flesta flygbolag och diskussioner om hur dessa ska utvecklas och utformas pågår ständigt.

Samarbetet med Icelandair omfattar bland annat koddelning

(code-share) där flygbolagen samtrafikerar på vissa sträckor.

Upprinnelsen till spekulationerna är att Icelandairs nuvarande ägare FL Group har beslutat att notera bolaget på den isländska börsen ICEX. Enligt Travel People har FL Group för avsikt att behålla 15 procent av aktierna.

DIREKT

Mörka moln skuggar

REYKJAVIK. Det byggs fortfarande för fullt på Island. Men effekterna av de stora utlandslånen, som bäddat för köpfesten i landet, håller på att hinna i fatt islänningarna.

DN PÅ ISLAND
TEXT PIA GRIPENBERG
FOTO NICLAS RYBERG

–Det blir en mjuk landning eller en hård. Chansen är 50/50, säger ekonomiprofessor Thorvaldur Gylfason.

Vägen från flygplatsen i Keflavik mot huvudstaden Reykjavik kantas av byggkranar. Utanför en blivande bilhall står vita stadsjeepar uppraddade på den ännu inte asfalterade parkeringen.

Island har och har haft en tillväxt som varit enorm mätt med europeiska mått. Bara Irland kan uppvisa en starkare utveckling av bruttonationalprodukten, BNP.

–Island är ett av världens rikaste länder. Bara Norge är rikare i Norden mätt per invånare, konstaterar Thorvaldur Gylfason, professor i ekonomi, när vi möts i hans tjänsterum vid Islands universitet.

MEN TILLVÄXTEN har till skillnad från i övriga Norden till stor del skett med lånade pengar från utlandet. Den isländska utlandsskulden är 3 gånger större än BNP:n och lånen utomlands har till största delen tagits av de snabbt växande isländska bankerna.

–Av lånen i utlandet står staten för 6 procent, den privata sektorn för 11 procent och bankerna för 83 procent, räknar Thorvaldur Gylfason upp och tillägger:

–Alla tror att om bankerna skulle få problem så ställer staten upp. Det är en anledning till att bankerna expanderat som de gjort, de vet att de delar risken med staten och skattebetalarna.

Han tillhör den grupp av ekonomer som tycker att Islands politiker och näringslivsföreträdare ska se allvarigare på de risker som finns i ekonomin, där till exempel inflationen nu är över 4 procent och inte på flera år har varit nära Riksbankens mål om 2,5 procent. Detta har lett till att fackföreningarna blivit missnöjda med sina löneavtal och nu börjar tala om att omförhandla dem.

RIKSBANKEN HAR å sin sida höjt styrräntan till över 10 procent för att kyla av ekonomin, men försummat att bygga upp en valutaserv för att klara de kortfristiga lånen i bankerna.

–Risken finns att någon kommer att försöka attackera kronan och då

Island är ett av världens rikaste länder och den enorma tillväxten är väl synlig – runt Reykjavik byggs det för fullt.

kommer växelkursen att kollapsa, säger Thorvaldur Gylfason.

FRAMFÖR SIG ser han både en väsentlig försvagning av den isländska kronan och en nedgång på börsen i Reykjavik. Men eftersom både kronan och börskurserna stigit så kraftigt de senaste åren är det inte oväntat. Frågan är bara om det blir ett snabbt och kraftigt fall, alltså en krasch, eller en mjuk landning.

–Det står 50/50 mellan alternativen, bedömer professor Gylfason.

Island har ändå grundläggande förutsättningar att klara av en kris. Befolkningen är till exempel ung

och relativt välutbildad, arbetslösheten är låg, landet drar till sig stora utländska investeringar och genomsnittsarbetstiden är 50 timmar i veckan i stället för 40, som i de flesta europeiska länder.

–Det kan i och för sig diskuteras om mycket arbete är bra, säger Thorvaldur Gylfason och pekar på att många medelålders och äldre kvinnor sliter hårt när de arbetar 50 timmar i veckan, sköter det egna hemmet och passar barnbarn.

HAN SER DEN långa arbetstiden som ett mått på att det finns en samhälls-ekonomisk ineffektivitet på Island.

Eftersom Island bara har 300 000 invånare blir det dyrt att driva ett bra utbildningsväsende och bra hälso- och sjukvård.

THORVALDUR GYLFASON efterlyser därför en effektivare samhälls-ekonomi, till exempel sänkta jordbrukssubventioner som ska ge lägre matpriser och utländsk konkurrens på bankmarknaden som bryter de täta band som nu finns mellan bankerna och politikerna.

Vilken risk finns att en kraschlandning på Island sprider sig till andra länder?

–Det är svårt att säga. Jag vet att

det finns en viss oro i Danmark för de isländska bekymren, men både Danmark och Sverige är stora ekonomer och klarar sig säkert, säger Thorvaldur Gylfason.

pia.gripenberg@dn.se 08-738 11 98